

de Jacobs ladder

Kwartaaluitgave van de Historische Vereniging 'Otto Cornelis van Hemessen'

In dit nummer:

MMM Hoogmade

Banken in Woubrugge

Open Monumentendag

'Nieuw' monument

Narigheid in de Heerlijkheid, boek-
bespreking

Jacobs ladder 30 jaar

Namen en Stenen, deel 7

Bij de voorplaat

In dit (inmiddels verdwenen) huis op de Comrieka-
de woonde O.C. van Hemessen en hield hij kantoor
van de eerste Woubrugse bank, de Boaz-Bank. Zie
het artikel van Eb van de Vechte.

32e jaargang nr. 3, juli, augustus, september 2012

Erelid

- D. Brouwer de Koning, oud-burgemeester van
Jacobswoude
- C. Karmelk, oud-penningmeester van de
vereniging (2012†)

Voorzitter

- Ben Beukenholdt, Thuisweide 30, 2481 BK
Woubrugge, telefoon 0172-519247,
e-mail benbeukenholdt@hotmail.com

Secretaris

- Arjen Schreuder, Sterrenkroos 23, 2481 CM
Woubrugge, telefoon 0172-518586,
e-mail arjenschreuder@casema.nl

Penningmeester

- Frits Rohling, Theo Bosmanlaan 17, 2355 DA
Hoogmade, telefoon 071-5018645,
e-mail tjerkhiddes@kpnplanet.nl

Bestuursleden

- Ewout van der Dussen
- Nico van Hemessen
- Thea Kok-Lansbergen
- Peter de Lange
- Ellen Wijsman

Redactie

- Ewout van der Dussen
- Thea Kok-Lansbergen (eindredactie), Emmalaan 74,
2481 BB Woubrugge, telefoon 0172-518585,
e-mail: uitgelezen.teksten@inter.nl.net
- Arjen Schreuder

Basisvormgeving en opmaak

Blikveld, Den Haag

Aan dit nummer werkten mee

Eb van de Vechte
Rie Kammeraat
Frans Witterman

Foto's en illustraties

Hugo Tander
Collectie Jan Stigter
Archieven MMO, SNS Regiobank

Fotobewerking

Hugo Tander

www.hemessen.nl

• • • • •

Op tijd opzeggen!

Wilt u – om wat voor reden dan ook – uw lidmaat-
schap van de Historische Vereniging niet verlen-
gen, vergeet dan niet dit tijdig (vóór 1 december)
schriftelijk te melden aan onze penningmeester: Frits
Rohling, Theo Bosmanlaan 17, 2355 DA Hoogmade.

Contributie

Wilt u de Jacobs ladder voortaan ook graag elk
kwartaal thuis ontvangen?
Bel, schrijf of mail dan naar onze secretaris, Arjen
Schreuder.

De contributie bedraagt € 13,- per jaar; en € 17,-
voor hen die dit blad per post ontvangen. Te voldoen
(bij voorkeur via de acceptgiro die u aan het begin
van het jaar ontvangt) op onze rekening bij de
Regiobank, nummer 85.00.17.416 t.n.v. Penning-
meester Historische Vereniging 'Otto Cornelis
van Hemessen', Theo Bosmanlaan 17, 2355 DA
Hoogmade

ISSN 0168-1079

© Historische Vereniging 'Otto Cornelis van Hemessen'.
Niets uit deze uitgave mag vernoemvuldigd en/of
openbaar gemaakt worden door middel van druk,
microfilm of op welke wijze dan ook, zonder vooraf-
gaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Van de voorzitter

Voor u ligt al weer nummer 3 van onze
Jacobs ladder van dit jaar.

De tijd gaat snel en dat realiseer ik me altijd als
ik weer een klein woordje mag schrijven. Er staat
wederom veel te lezen in ons mooie blad. Weer is
veel werk verricht om het zo ver te krijgen. Als u dit
leest is voor de meesten onder u de vakantie weer
voorbij en heeft het leven weer zijn gewone ritme
aangenomen. En degenen waar dit niet het geval
is, om wat voor reden dan ook, wens ik heel veel
sterkte.

Op pag. 8 (en in de bijlage) vindt u de
aankondiging (en meer gegevens) over onze
najaarsexcursie. Op 28 september bezoeken we
een deel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie.
Gaat u weer mee?

Tijdens de landelijke Open Monumentendag,
op 8 september, hebben we in Hoogmade en
Woubrugge ook een bescheiden maar interessant
programma. Meer informatie leest u elders in dit
nummer.

Op verzoek van de STIWO heeft er een wandeling
door Woubrugge plaatsgevonden.

Onder leiding van Jan Stigter en Ewout vd Dussen
vertrokken 25 mensen vanaf het museum door het
dorp. Verhalen aanhorend en ook aanvullend. Wat
wil je als er onder de deelnemers krasse mensen
waren die hier geboren en getogen zijn!
Bij een heerlijk kopje koffie in Disgenoten werd er
nog een tijdje nagepraat.

Goed initiatief waar we mee moeten doorgaan.
Ook de oude verhalen moeten we proberen
vast te houden voor nu en later. Er zijn wel wat
gedachten over.

Aan allen een mooie groet,
Ben Beukenholdt

Van de penningmeester

Op de Algemene Ledenvergadering van 10 mei jl.
heeft de penningmeester gemeld dat het bestuur
van de Historische vereniging O.C. van Hemessen
heeft besloten om in de toekomst gebruik te
maken van een bankrekening bij de RegioBank te
Woubrugge.

Daarmee zijn de bankrekeningen bij de Rabobank
en de ING bank komen te vervallen.

Dit besluit is genomen om de kosten voor het
gebruik van een bankrekening tot een minimum te
beperken. De Regiobank kwam als voordeligste uit
de bus maar heeft als (klein) nadeel dat zij niet de
mogelijkheid heeft om de contributie te incasseren
via acceptgiro of incassorekening.

Naast deze verandering is de penningmeester
sinds kort overgestapt op een computer met een
ander besturingssysteem. Het ledenbestand is
wel goed meegekomen, maar - naar nu blijkt -
correspondeert de printerinstelling van het oude
systeem niet met het huidige besturingssysteem.
We hebben veel reacties gekregen over de
factuur die u onlangs heeft ontvangen. Het
aanzien van die factuur verdient inderdaad geen
schoonheidsprijs. Er wordt hard aan gewerkt om het
euvel te verhelpen.

De penningmeester waardeert uw loyaliteit. Velen
van u hebben de contributie reeds overgemaakt.
Controleert u s.v.p. - om er zeker van te zijn dat
uw contributie op de goede rekening wordt
overgeschreven - het rekeningnummer op de
factuur met het rekeningnummer dat vermeld staat
in deze Jacobs ladder.

Met excuses voor het ontstane ongemak,
Frits Rohling

Waterrecreatiedag 16 juni

We hebben ons ook dit jaar weer niet verveeld in onze kraam op de Comriekade.

Natuurlijk heeft dat alles te maken met de publieke belangstelling op zo'n dag.

We hebben zeven nieuwe leden kunnen bijschrijven en er waren diverse voorbijgangers, die met een aanmeldingsfolder in de hand 'er nog eens over zouden nadenken'. Dat laatste heeft overigens ook weer tot enkele nieuwe inschrijvingen geleid. Het boek 'Woubrugge aan de Wetering' ging over de toonbank, evenals 'Oorlogsherinneringen van oud-burgemeester Rijnders'. (Mocht u belangstelling hebben voor deze boeken (resp. € 27,50 en € 14,95), neemt u dan contact op met een van onze bestuursleden.)

Daarnaast lag een gedeelte van de publicaties uitgestald, die onze vereniging in de loop van de tijd heeft uitgebracht. In het museum aan de dr. Lothlaan, geopend op zaterdag van 10.00 tot 12.00 uur, kunt u deze inzien. Kom eens kijken, ook om andere redenen is de collectie een bezoekje waard.

Jan Stigter was ook weer aanwezig met zijn foto-

collectie. Bij de oude kaarten die hij verkocht, haalden diverse oudere dorpsgenoten met veel plezier jeugdherinneringen op.

Jan heeft inmiddels aangegeven vanaf volgend jaar niet meer in de kraam aanwezig te zullen zijn. Wij danken hem nu al voor zijn inzet al die jaren. Als quiz voor deze dag was aan de kraam een oude foto opgehangen met de vraag waar het oude huis op de foto zich bevond. De beantwoording bleek nog niet zo simpel, er werden heel wat foute suggesties gedaan, maar ook enkele goede. De oplossing was het inmiddels niet meer bestaande huis aan de Comriekade 12 tegenover de plek waar onze stand stond opgesteld. Als winnaar trokken we mevrouw M.v.Dorp-v.d.Nagel; zij ontvangt een jaar lang de JL gratis.

Nieuwe leden welkom!

De heer/mevrouw H. Kemper, T.J. Gortenmulder, W.H. Laarmans, Arie van der Laan, T.D. Reitsma, H.E. Richardson, N.P. Opdam, R. Menken, Van Dorp-v.d. Nagel.

MMO - Hoogmade Met Moeite Opgericht - Meisjes Met Ontspanning

door Frans Witteman

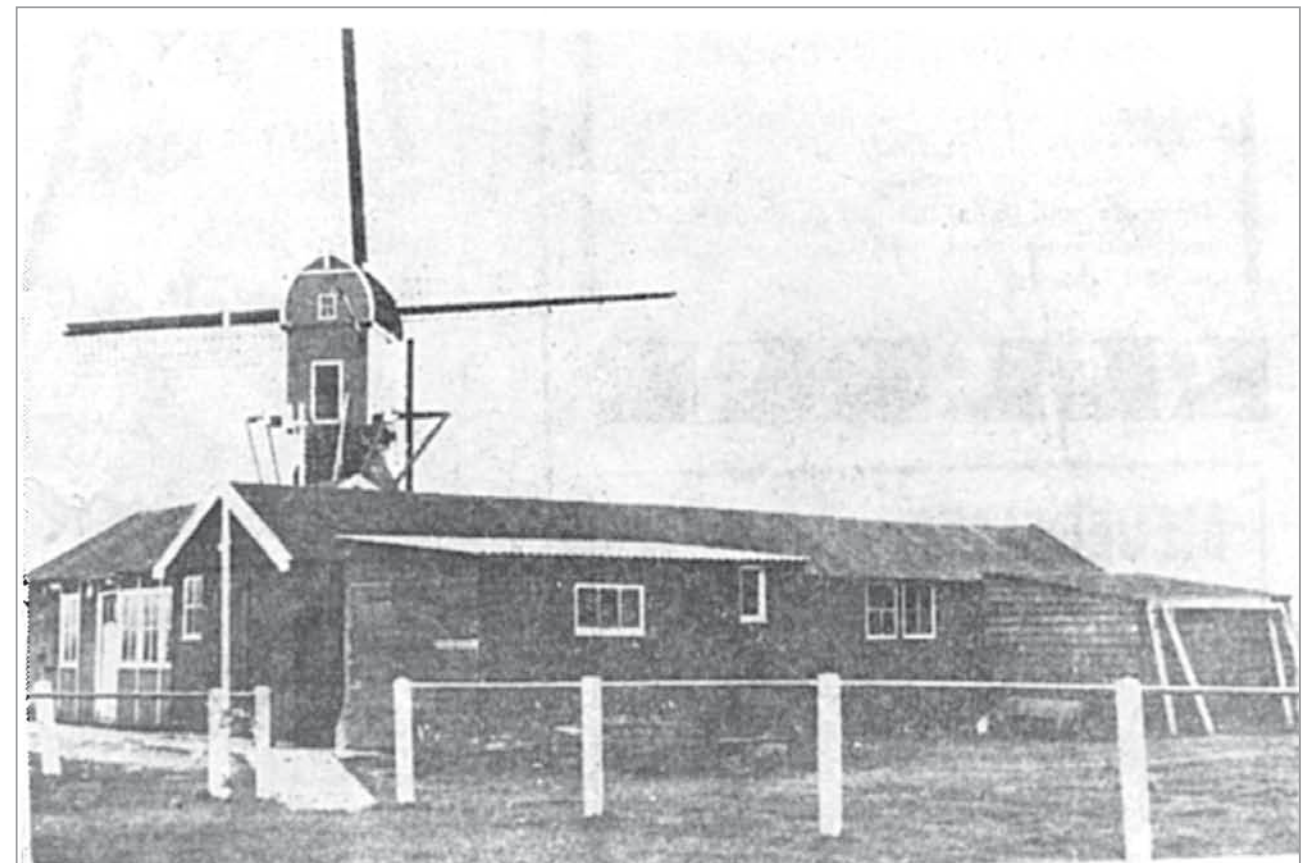
Er was op sportgebied veel te beleven in Hoogmade dit voorjaar: er zijn kampioenschappen gehaald en er is recente geschiedenis geschreven. Maar MMO - Met Moeite Opgericht - heeft ook een oude geschiedenis; die begon in 1934 als VCH, 'Voetbalclub Hoogmade'. Frans Witteman - 'eens MMO-er altijd MMO-er' - heeft zich uitgebreid in de geschiedenis verdiept, die beschreven en van (kleuren-) foto's voorzien. Zie de website van MMO: www.mmo-hoogmade.nl. Daar verwijzen we graag naar.

In deze Jacobs ladder meer aandacht voor de oude clubnamen uit de voetbalregio, voor dameshandbal en het voortdurende vrijwilligerswerk van de leden. Met dank aan Frans Witteman!

'In clubverband voetballen begon in Hoogmade in 1934, bijna 80 jaar geleden. In de jaren daarvoor speelden jongens uit Hoogmade bij voetbalverenigingen in nabijgelegen dorpen. Zo speelden mijn vader en nog enkele spelers bij Steeds Hooger in Rijpwetering. Andere jongens speelden bij Meerburg. Maar dat was in 1934 niet meer nodig. In mei 1934 werd de Rooms-katholieke Sportvereniging Voetbal Club Hoogmade (VCH) opgericht. Het clubtenu was wit shirt, groene broek en groen-witte kousen. Groen-witten dus, net als nu.

Op de volgende pagina een foto van een elftal van VCH. Het gaat vermoedelijk om VCH 1 in het seizoen 1934-1935. Het zou kunnen zijn dat de foto is gemaakt tijdens de opening van het voetbalterrein in 1935.

Zo was 't!

Hoogmade — Met deze „hokken” moet MMO zich tot nu toe behelpen. Dat gaat echter veranderen. De raad heeft al f 138.000 uitgetrokken om een nieuwe accommodatie te bouwen.

Van oude en nieuwe clubnamen

Tegen wie speelden de jongens en mannen van VCH? Namen van clubs in de regio, toen en nu.

Staan van links naar rechts: een bestuurslid, Koos Volwater, Henk Bank, Piet Witteman, Wil Bank, Freek Otte en bestuurslid Piet Boerman. **Knielend van links naar rechts:** Cor Lieveer, Joop Volwater en Jan Volwater. **Zittend van links naar rechts:** Gé Volwater, Nico Witteman en Jan Blom.

Toen	Nu
AVB uit Aarlanderveen	s.v. Aarlanderveen
Alphensche Boys uit Alphen aan de Rijn	Alphense Boys
Adolph Kolping uit Langeraar	Altior
DOS (Door Oefening Sterk) uit Roelofarendsveen	DOSR
DSV (Door Sport Vereend) uit Noorden	NSV '46
Foreholte uit Voorhout	Foreholte
Kolping Boys uit Leiden	In 1936 opgegaan in DoCoS
KRV (Katwijk Rijn Vogels) uit Katwijk a/d Rijn	FC Rijnvogels
Majella uit Oude Wetering	s.v. Alkmania
Meerburg uit Zoeterwoude Rijndijk	Meerburg
Nicolaas Boys uit Nieuwveen	Nicolaas Boys
ODI (Ontspanning door Inspanning?) te Leimuiden	Kickers '69
Sint Bernardus uit Hazerswoude Groenendijk	Sint Bernardus
SNA (Sport Na Arbeid) uit Stompwijk	Stompwijk '92
Steeds Hooger uit Rijpwetering	ROAC
VCH (Voetbal Club Hoogmade)	MMO
VVL (Voetbal Vereniging Laurentius)	Voorschoten '97
VVSB (Voetbal Vereniging Sint Bavo) uit Noordwijkerhout	VVSB
Van Nispen uit De Zilk	Van Nispen

En hoe zit het met de dames?

In eerste instantie kon er in Hoogmade in clubverband alleen gevoetbald worden, en wel door leden van het mannelijk geslacht. Het damesvoetbal is in Hoogmade medio de jaren negentig van de vorige eeuw van de grond gekomen. Handballen in clubverband werd voor meisjes en dames in Hoogmade in 1953 mogelijk. Op initiatief van pastoor C.H. Olsthoorn en B. Rietveld, onderwijzer aan de rooms-katholieke lagere school, werd op 20 mei 1953 Handbalvereniging MMO opgericht. De initialen MMO stonden in dit geval voor Meisjes Met Ontspanning. De handbalwedstrijden werden toen gespeeld op het grasveld van MMO-voetbal. De competitie bestond alleen uit een veldcompetitie. Later organiseerde het Nederlands Handbal Verbond ook een zaalcompetitie voor wedstrijden in het winterseizoen.

Vrijwilliger Henk Martens aan het werk

Fusie in 2008

R.K. Sportvereniging MMO en Handbalvereniging MMO besloten in 2008 om na jarenlange samenwerking op hetzelfde complex ook in juridische zin samen te gaan: op 1 juli 2008 was de fusie tot Sportvereniging Met Moeite Opgericht een feit. Als oprichtingsdatum van de 'verkrijgende rechtspersoon' bleef 15 juni 1946 van toepassing. Bij de fusie verdween R.K. uit de naam van de vereniging.

Veel vrijwilligerswerk en een nieuw clubgebouw

Bij MMO was en is altijd sprake van een grote mate van zelfwerkzaamheid. Dat vrijwilligerswerk betreft niet alleen het perfect houden van de grasmat en alles daarom heen op het veld, maar nagenoeg het hele sportcomplex. Zo kon door de inzet van vele vrijwilligers op 10 februari 1973 een nieuw stenen clubgebouw worden geopend. Vele leden, door de weeks al dan niet werkzaam in de bouw, schiepen met hun hoofden en handen een nieuwe accommodatie: zes kleedkamers, enkele kleedkamers voor scheidsrechters, een toiletgroep en een kantine met keuken. Daar was een jarenlange voorbereiding door het bestuur en vrijwilligers aan voorafgegaan. Vooral om toestemming te verkrijgen om op die plek een clubgebouw van deze omvang neer te zetten, en om voldoende geld in te zamelen door de organisatie van een jaarlijkse fancy fair, kaartavonden en een boutavond vlak voor Kerstmis. Later zijn aan het hoofdgebouw nog enkele uitbreidingen toegevoegd, ook weer door de inzet van eigen leden in hun vrije tijd. In 1973 wisten de vrijwilligers helemaal van aanpakken: in dat jaar werd op 24 maart door Willem Colijn de eerste steen gelegd voor de bouw van een stenen entreegeldhokje. Willem Colijn was op zondagmiddag altijd de vaste bewoner om entreegelden bij thuiswedstrijden van MMO 1 te innen. In datzelfde jaar werden de voorbereidingen getroffen voor het bouwen van twee dug-outs.

En nu: op naar het voetbalseizoen 2012 – 2013 en innaar de 2e klasse van de KNVB!

De oude cellen in Woubrugge, een 'nieuw' monument

door **Ewout van der Dussen**

Woubrugge heeft een 'nieuw' door de gemeente erkend monument, de zeer oude gevangencellen in restaurant Disgenoten in de Raadhuisstraat. Na een jarenlange procedure, waarover we in de Jacobs ladder al in oktober 2009 voor het eerst berichtten, heeft het college van burgemeester en wethouders onlangs de vermoedelijk uit 1652 daterende cellen aan de gemeentelijke monumentenlijst toegevoegd.

In 2009 pleitten de landelijke Erfgoedvereniging Heemschut, onze vereniging en de Stichting tot Behoud van het Cultureel Erfgoed van Jacobswoude bij de gemeente Kaag en Braassem om het Oude Raedthuys, zoals het vroeger heette, aan te wijzen als een gemeentelijk monument, om daarmee bescherming te krijgen tegen al te grote ingrepen.

Ondanks een uitgebreide motivatie t.a.v. de relatie met de geschiedenis van Woubrugge en de Heerlijkheid, de architectonische structuur van het Rechthuis uit 1652, de prominente stedenbouwkundige ligging in samenhang met de Woudwetering en de Hervormde kerk waardoor het een beeldbepalend element van Woubrugge is, wees het college de aanvraag af. Vervolgens heeft Heemschut, wederom gesteund door de twee lokale instellingen, tegen die afwijzing beroep aangetekend.

In plaats van behandeling van het beroep stelde de gemeente voor om een onafhankelijk cultuurhistorisch onderzoek te laten doen, waarbij gesteld werd dat bij een waardering van 12 punten het gebouw alsnog als gemeentelijk monument erkend zou worden.

Na onderzoek, gefinancierd door de historische vereniging, concludeerde de Stichting Dorp Stad en Land dat 'het pand met de twee gevangencellen een grote cultuurhistorische waarde heeft, waardevol genoeg om de titel Gemeentelijk monument te krijgen'.

Ondanks dat advies met een waardering van

12 punten en de eerdere toezegging heeft het college, ook weer geadviseerd door de commissie ruimtelijke kwaliteit, alleen de oude cellen als gemeentelijk monument aangewezen. De systematiek om het pand aan te wijzen wegens de cellen, was volgens de gemeentelijke verordening niet mogelijk. Bij rijksmonumenten wordt die systematiek wegens bijvoorbeeld een bijzonder interieur wel toegepast.

Wel is door de commissie aangegeven het pand te betrekken in de beoordeling van een potentieel beschermd dorpsgezicht.

Open monumentendag

De oude cellen in de gang van restaurant Disgenoten (in gebruik als wijnkelder) zijn op 8 september tijdens de Open Monumentendag van 10.00 tot 15.00 uur te bezichtigen, zonder dat men verplicht is een consumptie te bestellen. Maar natuurlijk kan dat een mogelijke combinatie zijn! (Zie hiernaast het programma van Open Monumentendag.)

Foto Hugo Tander

Programma 8 september Open Monumentendag

Tijdens de landelijke Open Monumentendag op zaterdag 8 september tonen Hoogmade en Woubrugge hun bescheiden maar interessante historie:

Hoogmade

- **Van 10.00 tot 15.00 uur is de Nederlands Hervormde kerk Visserweg 1a, ter bezichtiging open, daarbij is iemand aanwezig voor uitleg over kerk en interieur.**
- **Van 10.00 tot ± 16.00 uur zijn veel van de molens rond Hoogmade open. Waar de monumentenvlag wappert ontvangt de molenaar u graag.**
- **Bij het ter perse gaan van de JL was nog niet zeker of bij molenbedrijf Verbij - Van Klaverweijedeweg 25 Hoogmade, het kleine Dekkermolentje te bezichtigen is.**

Woubrugge

- **Van 10.00 tot 15.00 is het museum Van Hemessen aan de Dr. Lothlaan open.**
Oud-Woubruggenaar Jan Stigter toont de unieke collectie oude ansichtkaarten van Hoogmade en Woubrugge. Dubbele kaarten uit die collectie zijn te koop.
- **Van 10.00 tot 15.00 uur kunnen de historische gevangencellen worden bekeken in restaurant Disgenoten** (een consumptie is daarbij niet verplicht).
- **Van 10.30 tot 17.00 uur is de Hervormde kerk aan de Comriekade open.**
 - *De toren, die via steile trapjes kan worden beklommen, geeft een mooi uitzicht over het dorp.*
 - Een serie orgelconcerten door verschillende organisten:
 - 10.30 uur Opening door Johan van Oeveren
 - 11.30 uur Johan van Oeveren met een instrument of koortje
 - 12.30 uur Henk Schelling
 - 13.30 uur Robert Bezemer en Annette Schouten (fluit)
 - 14.30 uur Johan van Oeveren
 - 15.30 uur Piet Groot
 - 16.30 uur Slotconcert Johan van Oeveren

Gaat de historische vereniging met de Jacobs ladder digitaal?

Een oproep voor uw mailadres

Tijdens de algemene ledenvergadering is de vraag gesteld of de Jacobs ladder (ook) digitaal kan worden verspreid.

Met enige aanpassingen zou dat wel al kunnen, maar concrete plannen om dat te doen zijn er nog niet. En ook al komt er ooit een digitale Jacobs ladder die u op uw computer of iPad kunt lezen, een papieren versie zal er altijd zijn en aan huis worden bezorgd.

Maar de historische vereniging gaat wel met de tijd mee. Zo is er al een website, www.Hemessen.nl, waar oude Jacobs ladders zijn te raadplegen, foto's van vroegere excursies, een agenda met belangrijke data. Ook wordt er gewerkt aan een personenregister met namen van mensen die met een foto in de Jacobs ladder hebben gestaan.

En we willen meer. Zo kan er voor de leden een elektronische nieuwsbrief komen en kunnen aankondigingen voor een ledenvergadering of excursie, een bijzondere bijeenkomst of lezing per e-mail worden verstuurd (dat scheelt drukken, vouwen, papier, printen, porto of rondbrengen, kortom: kosten). Maar ook hierbij geldt dat die informatie voor mensen die geen e-mail hebben via papier zal worden verspreid.

Het begin is gemaakt, nu willen we graag van alle leden die daar geen bezwaar tegen hebben hun e-mail adres hebben.

Daarom een oproep om uw e-mail adres te sturen naar bestuurslid Frits Rohling die dat adressenbestand gaat bijhouden. Stuur een mailtje naar tjerkhiddes@kpnplanet.nl, met als onderwerp OCvH met de tekst 'hierbij mijn mailadres'. Wij zullen uw adres uiteraard niet beschikbaar stellen aan andere gebruikers.

Excursie Rijksmonument Nieuwe Hollandse Waterlinie

vrijdag 28 september gaan we op stap

Voor de najaarsexcursie is dit jaar een zeer bijzonder, intensief, afwisselend historisch en actueel onderwerp gekozen: de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW).

'Nieuw' is deze militaire verdedigingslinie van 85 km lang van Muiden tot aan de Biesbosch niet, hij werd tussen 1815 en 1940 aangelegd, maar onlangs wel bestempeld als rijksmonument.

De opzet van de waterlinie is, kort samengevat, het onderwater zetten van grote gebieden om de toenmalige vijand tegen te houden. Dat onderwater zetten - inunderen - gebeurde zodanig dat het water te ondiep was voor boten, en te diep voor voertuigen, mede omdat sloten door de $\pm$ 50 - 80 cm water onzichtbaar waren.

Op plekken die zwak waren of die onmogelijk onder water gezet konden worden, zoals spoorlijnen, rivieren en dijken werden versterkte forten gebouwd. En daaraan is de linie nu nog te beleven, totaal 63 objecten. Te omvangrijk om in een dag te bezoeken; onze excursie gaat naar het zuidelijke deel.

Die dag worden we begeleid door Chris Will die 'alles' van de waterlinie af weet. In de bus zal hij onderweg het een en ander vertellen en aanwijzen, in de objecten zal hij ons, zo nodig met anderen, rondleiden. De lunch gebruiken we op een toepasselijke plaats. Het bezoeken van een aantal onderdelen met een toelichting op het geheel geeft een goed beeld van deze historische verdedigingslinie en hoe de manschappen daarin leefden en opereerden.

Voor mensen die niet goed ter been zijn, zijn een aantal objecten moeilijk toegankelijk. Voorzieningen voor een rolstoel kende men in de 19e eeuw nog niet.

Het Programma

Reserveer de datum en houd vast rekening dat we waarschijnlijk vroeg (8.30 uur) uit Woubrugge zullen vertrekken.

Nadere informatie met het programma en de kosten krijgt u afzonderlijk en zal ook op de website van de vereniging komen te staan, wellicht tegelijk met deze Jacobs ladder.

In de vorige Jacobs ladder (zie pag. 20) hadden we helaas geen ruimte meer voor de foto die Hugo Tander maakte van een

schilderij van het oude zomerhuis van Piet Disseldorp op de Boskade 10. Dit is 'm!

Boekbespreking 'Narigheid in de Heerlijkheid'

door Hans van der Wereld

door Frits Rohling

Hans van der Wereld levert in dit boek een bijdrage aan de historie van Hoogmade. Het boek wordt opgedragen aan alle Hoogmadenaren uit de eeuwenlange historie van het dorp, vooral aan hen die anoniem zijn gebleven en in het boek niet bij naam genoemd worden.

De omvang van het boek is mede te danken aan een opsomming van een aantal markante figuren en oude families die Hoogmade in de loop der eeuwen heeft gekend. De geslachten Zwetsloot, Witteman, Borst, Van Wieringen, Otte, van Tol en Van der Voorn (raadslid) worden uitgebreid beschreven. Zelfs de klederdracht in Hoogmade krijgt een eigen hoofdstuk.

Van der Wereld gaat onder meer in op de ontsluiting van het dorp, de bouw van een (nieuwe) brug over de Does, de aanleg van de weg naar Rijpwetering en de totstandkoming van de lijndienst

Alphen aan den Rijn – Leiden. Tevens verhaalt hij over de zelfstandigheid van Hoogmade van 1817 tot 1855.

Wanneer u dit boek leest, zult u wellicht denken: "Waar heb ik dat eerder gelezen"? Inderdaad, de schrijver laat het zelf in zijn inleiding al weten: er zijn meerdere boekjes van zijn hand verschenen waarin deze informatie is terug te vinden.

De titel 'Narigheid in de Heerlijkheid' is voor een groot deel van de inhoud goed gekozen. Het gekrakeel over de financiën om het dorp te ontsluiten, met onder andere een foto van het tolhuis bij Leiderdorp en tolgaarder Jacobus van der Meer met zijn echtgenote. Omstreden predikanten zoals Petrus Hyperphragmus, religieuze botsingen en het gebakkelei tussen de gemeentebesturen van Woubrugge en Alkemade. De historie van de Doesbrug wordt uitgebreid beschreven; de verslagen van de raadsvergaderingen worden in het boek bijna integraal overgenomen, inclusief de bedragen die het project met zich meebracht. Ook in de jaren na de ingebruikneming van de Doesbrug geeft deze alleen maar narigheid

in de Heerlijkheid. De problematiek tussen de pachters en de nieuwe feodale regent en rentmeester van de Erven Cornelis Sprongh. De rol die Theo Bosman heeft gespeeld als rentmeester, aangesteld door de NSB. Ook de herverkaveling in verband met de aanleg van de rijksweg A4 zorgde voor grote veranderingen voor de boerenbedrijven. Ook de landbouw en het bedrijfsleven worden uitgebreid behandeld, waarbij de gemeentelijke inkomsten, het schoolverzuim, de toestand van de bodem, de polderlasten en de opbrengst van de tienden minutieus worden opgesomd. Een hoofdstuk over een kloosterzuster mag in dit boek natuurlijk niet ontbreken. De schrijver kan zich dan ook gelukkig prijzen dat in zijn familie een tante van moederskant tot aan haar dood in Huize Groenestein van het kloosterleven heeft mogen genieten. Het verhaal kan worden gezien als een ode aan de religieuzen uit Hoogmade, aangesloten bij diverse congregaties ten behoeve van onderwijs en missiewerk.

Om het boek nog interessanter te maken kan de schrijver uiteraard niet voorbijgaan aan het ontstaan van de regionale dagbladen die in Hoogmade werden gelezen, de perikelen rond de openbare school en de opheffing.

Ook de problemen rond de toenmalige Boerenleenbank met als penningmeester Theo Bosman worden besproken. Het kan niet uitblijven dat er over hem ook een uitgebreid verhaal aan het papier wordt toevertrouwd. 'Een hoofdonderwijzer met bijzondere muzikale gaven', zoals de schrijver hem introduceert.

Na een kort verhaal over de middenstandsvereniging Sint Thomas More, recente spraakmakende zaken van Hoogmade en een sportief intermezzo over Gerda Kraan, gaat de schrijver moeiteloos over op de bewakers van de brandveiligheid in Hoogmade.

Als apotheose ervaart de schrijver de tweede helft van de zestiger jaren als de verlichte periode van Hoogmade, waarin het dorp herboren wordt en het verenigingsleven tot bloei komt, er meer aandacht voor het onderwijs ontstaat en er zelfs al aan wordt gedacht om de Kerkstraat autovrij te maken.

Waar wethouder Schoonderwoerd in zijn voorwoord spreekt over een prettig en leesbaar geschreven boek, kom ik tot een andere conclusie. Het lijkt alsof het boek op een haastige en onzorgvuldige manier is geschreven/samengesteld. Veel schrijffouten en slechte zinconstructies spelen de lezer parten. Vele malen moet een zin herlezen worden alvorens de strekking van de zin tot de lezer doordringt. De schrijfstijl varieert, waardoor het lijkt alsof de schrijver, soms, hele stukken integraal heeft overgenomen uit de archieven die zijn geraadpleegd.

Niettemin geeft het boek een goed overzicht over de historie van het dorp Hoogmade waar ook nu de vergrijzing hard om zich heen grijpt en de jeugd in vele gevallen het dorp verlaat om elders een bestaan op te bouwen, ondanks de recente aanpassing van de dorpskern; de Kom.

Narigheid in de Heerlijkheid wordt uitgegeven door Boekscout.nl. Het boek is rijk geïllustreerd en 484 pagina's dik. Het is te bestellen bij de historische vereniging voor € 23,95. (Via Boekscout kost het met verzending € 27,71).

Belangstelling? U kunt het bestellen bij Frits Rohling (tjerkhiddes@kpnplanet.nl of 071-5018645), Ewout van der Dussen (vd.dussen@hccnet.nl of 0172-519129) of Thea Kok (kok.lansbergen@inter.nl.net of 0172-518585).

Namen en stenen | Slot

door **Rie Kammeraat**

foto's **Hugo Tander**

Julianalaan 1, Woubrugge

EBEN-HAËZER

Een overgeschoten trapplank hangt aan de gevel en in sierlijke letters sneed Jan Nieuwland in het hout: Eben-Haëzer.

Het verhaal staat in het Oude Testament, Samuel 7 vers 9-13. Profeet en richter Samuel wendt zich tot de Here en voorkomt zo, dat nog vóór de Filistijnen Israël kunnen aanvallen "de Here te dien dage machtig den donder deed rollen over de Filistijnen". Zij vluchten en worden verslagen. Samuel plaatst een gedenksteen en noemt deze Eben-Haëzer: *Tot hiertoe heeft de Here ons geholpen*. Ook genoemd: *Steen der hulpe*. Weliswaar wordt Eben-Haëzer al eerder genoemd (Samuel 4 : 1) maar bijbelkenners verklaren dit door de verschillende

tijden waarop gebeurtenissen vastgelegd zijn. In dit geval werd Samuel 7 eerder geschreven dan Samuel 4 waardoor de schrijver kon aangeven waar wat gebeurde. Door een bijzondere ervaring werd deze naam een zekerheid en een vertrouwen in het leven van Jan en Eby Nieuwland-Kooijman.

Een klein steentje herinnert aan de bouw van de huizen in de Julianalaan en de Emmalaan: A.D. 1971. Het zit in de zijgevel van het huis op de hoek Emmalaan 2, aan de kant van de Julianalaan.

Twee verhalen

Door een overeenkomst tussen de Gemeente Woubrugge en het Ministerie van Volkshuisvesting werden de meeste woningen verhuurd aan Marinemensen van de basis in Wassenaar/Valkenburg. Jan Nieuwland woonde in Vlaardingen, werkte in Den Haag en werd overgeplaatst naar Wassenaar. Zo kwam het gezin in 1977 in de Julianalaan in Woubrugge terecht. Veertig huizen waren eerder eigendom van een rijke weduwe in Den Haag en werden in 1980 verkocht. De bewoners kregen voorrang; wel moest er binnen een week beslist worden. 39 van de 40 huurders werden eigenaar. Dat was het eerste en mooiste verhaal. Dan het andere: Rietje Meijer, die ook in de Julianalaan woont, zocht de koopakte op. Daarin staat dat Jonkheer Mr. Petrus Adrianus van Buttingha Wichers, directeur van Beleggingsmaatschappij 'De Bockhorst', dertig percelen in vijf blokken van elk zes kavels verkocht. 25 daarvan werden gekocht door de bewoners/huurders.

Belangrijkste bouwer was Bouwbedrijf Bosman; tussen 1971-1973 werd voor 112 gezinnen gebouwd in de Wilhelmina-, Emma-, en Julianalaan, het Beatrixplantsoen en de Bateweg.

Banken in Woubrugge

Tijdens de Algemene Ledenvergadering op 10 mei j.l. hield Eb van de Vechte van de RegioBank in het dorp een interessant verhaal over de banken in Woubrugge, en over de historie van de gulden. Hier volgt een samenvatting van zijn presentatie.

Welke banken zijn er in Woubrugge:

- RaboBank (Boerenleenbank)
- RegioBank (NMS Spaarbank)

Welke banken waren er nog meer ...

- VSB Bank (voorheen Nutsspaarbank – nu ABN Amro)
- Postbank (Rijkspostspaarbank – nu ING)

RABO

Op 24 januari 1938 kreeg de Boerenleenbank een filiaal in Woubrugge. De bank was gevestigd op de Comriekade 10, waar nu Kees-Jan van Dam woont. In 1965 werd er vergunning verleend voor een nieuw pand aan de Dr. Lothlaan 16 en 18. Toen de bank verhuisde naar de Bateweg werd het pand verbouwd tot woonhuis voor de familie Quint. Weer later werd het gesloopt en nu staan er appartementen.

VSB

De VSB Bank, in 1852 begonnen als Nutsspaarbank, hield na 1950 zitting in het Groene Kruisgebouw aan de Dr. Lothlaan 2. Een bekend commissaris was inwoner Frederik Kroes. In 1981 kreeg de bank een eigen pand; hiervoor werd de voormalige Sparwinkel van Arie Bregman aan de Van

Woudeweg 3 verbouwd. De VSB werd daarna Fortis en is nu ABN-Amro, maar dat maakten de klanten in Woubrugge niet meer mee, want in 2000 verliet Fortis Woubrugge. De naamsverandering dateert van later.

De Postbank

De Rijkspostspaarbank, die in 1881 werd opgericht, kreeg in 1889 een Woubrugse vestiging/(post) kantoor aan de Kerkstraat 9.

In 1918 werd de Postcheque- en Girodienst opgericht; tien jaar later op 1 december werd het officieel Post- Telegraaf- en Telefoonstation. Op 1 mei 1954 verhuisde het kantoor naar nieuwbouw aan de Dr. Lothlaan 5. Na 18 jaar was daar een verbouwing hoognodig en konden de klanten tijdelijk terecht in de winkel van W. Muller aan de Comriekade. In 1985 was er weer een verbouwing noodzakelijk. In 2000 werd het zelfstandige postkantoor met alle geldhandelingen gesloten.

Bekende kantoorhouders waren:

- De heer Meirik (x - 1952)
- A. Pieterman (1952-1964)
- Rinus Rijnsburger (1964-1983)
- Willem Bazen (1983-1987 en 1990-1992)
- Joyce van Leeuwen (1988-1989 en 1992-2000)

De RegioBank

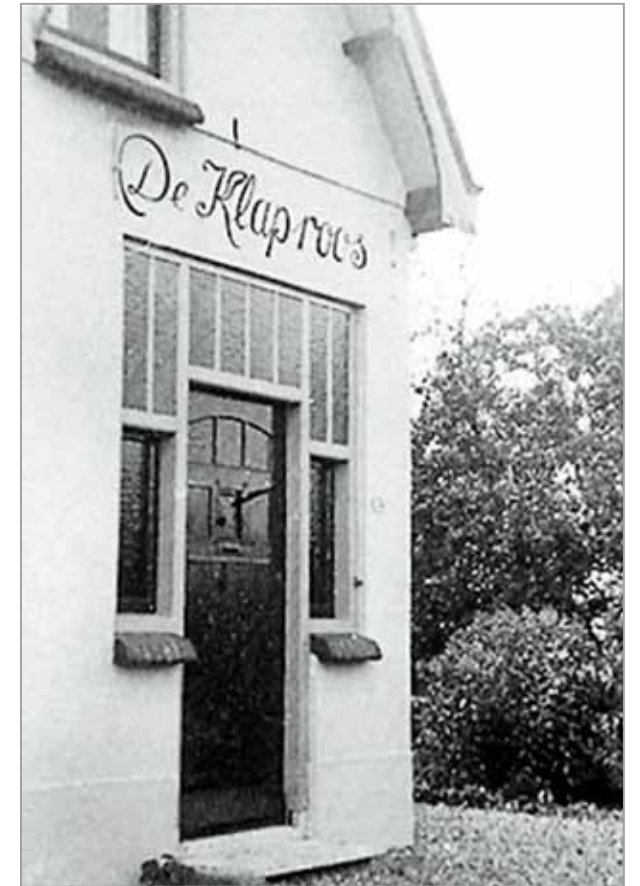
Op 15 december 1922 werd O.C. van Hemessen aangesteld als correspondent van de Centrale Boaz-Bank, waarbij van 1914-1927 coöperatieve Boaz-banken waren aangesloten.

Op 14 november 1927 werd de Boaz-bank overgenomen door de net opgerichte NMS Spaarbank, een dochter van de NMB (de Nederlandse Middenstands Bank). Correspondent O.C. van Hemessen werd verzocht om een kantoor te openen in zijn eigen huis 'Ter Aar'. Door zijn bekendheid in het dorp trok onze naamgever veel nieuwe spaarders aan.

In 1935 stopte Van Hemessen, vanwege zijn leeftijd, met zijn werk voor de bank. In zijn plaats werd Gerrit Windhorst benoemd.

Zijn woonhuis 'De Klaproos' aan de Boddens Hosangweg (Klaproos 2) werd de volgende locatie van de NMS Spaarbank. Klanten vonden het helemaal niet erg als ze daar eens iets langer - in de huiskamer - moesten wachten, vooral als Swiebertje op de televisie was, zo vertelde Van der Vechte. In de jaren zestig waren t.v.'s nog geen gemeengoed.....

In 1964 verhuisde de familie Windhorst naar de Gerbrand Swartlaan 2, naar een speciaal gebouwde bank ('De bank') met woonhuis eraan vast. In 1983 stopte de familie Windhorst na 48 jaar met hun bankwerk om nog van een rustig leven te kunnen genieten.

Om afscheid van de familie Windhorst te nemen, en kennis te maken met het nieuwe Woubrugse 'bankstel', zoals Van der Vechte zichzelf en zijn vrouw noemde, werden de klanten van de bank uitgenodigd voor een receptie in het Oude Raedthuys.

UITNODIGING

De familie WINDHORST - DE LOOFF legt met ingang van 25 maart haar taak als agentenpaar van de Stichting Nederlandsche Middenstands Spaarbank neer.

Ter gelegenheid van dit feit nodigen wij u graag uit op de afscheidsreceptie op vrijdag 25 maart aanstaande van 19.00 uur tot 21.00 uur in de bovenzaal van Restaurant "Het Oude Raedthuys" in Woubrugge.

Tevens zult u in de gelegenheid worden gesteld kennis te maken met het nieuwe agentenpaar in Woubrugge, de heer van de Vechte en mej. van Rijn.

Woubrugge,
Gerbrand Swartlaan 2

Amsterdam, maart 1983
STICHTING NEDERLANDSCHE
MIDDENSTANDS SPAARBANK

In 1989 was een verbouwing van het gebouwtje aan de G. Swartlaan hard nodig! Tijdens de verbouwing, die drie maanden duurde, gingen de bankzaken trouwens gewoon door. In 1993 werd de ondernemingsvorm omgezet in een VOF (Vennootschap onder firma) Van de Vechte en Partner; in 1996 werd de naam van NMS Spaarbank omgezet naar Regio Bank en door de verkoop in 2007 aan SNS Reaal werd de naam van de

bank SNS Regio Bank. Sinds 2010 is de roepnaam RegioBank.

Bronvermelding

- Uitgaven Historische Vereniging O.C. van Hemessen
- Archief RegioBank Woubrugge
- Groene Hart Archief
- WWW

'De Jacobs ladder' bestaat 30 jaar 'HET OTTOOTJE' heeft maar kort bestaan

door Ewout van der Dussen

Ons blad 'De Jacobs ladder', met als toevoeging 'Orgaan van de Historische Vereniging Otto Cornelis van Hemessen' bestaat deze maand 30 jaar. Het had een korte voorganger met de naam 'HET OTTOOTJE', met vijf nummers: één uitgave in 1981 en twee in 1982.

Voor de leden die die begintijd niet hebben meegemaakt, hier de korte geschiedenis van 'HET OTTOOTJE'.

Het eerste nummer, Jrg. 1 nr. 1, juni 1981 had een redactie van twee leden, Hans van der Wereld uit Hoogmade en Herman Bosman uit Woubrugge. In het voorwoord met de titel 'Een verenigingsblad' schrijft de redactie dat het helaas niet mogelijk is om het blad te illustreren. 'Maar misschien wordt het nog eens mogelijk wanneer de vereniging meer leden telt!' Er waren toen ongeveer vijftig leden. Het blad, met het formaat A5 - de helft van het huidige formaat A4 - werd gestencild, (de jongeren onder ons kennen dat woord niets eens meer) door het lid Cees Kroon uit Hazerwoude.

Over de naam 'HET OTTOOTJE' schrijft de redactie dat ze begrijpt dat de naam wat 'carnavalesk' aandoet, maar 'we wisten echter niets beters te bedenken'. Gevolgd door de uitnodiging met een ander idee te komen.

De reacties blijven niet uit, hoewel niemand met een andere naam komt. En omdat ook de familie Van Hemessen van mening is dat de naam ongelukkig is gekozen, wordt na vijf nummers in maart 1982 aangekondigd dat met die naam wordt gestopt. Na bijna een jaar weet de redactie ook nog geen andere naam, en wordt er nogmaals een oproep voor een nieuwe naam gedaan. Daarbij vindt men wel dat uit de naam de verbanden met de geschiedenis van de gemeente Woubrugge moet blijken. 'Maar het mag ook iets zijn in de richting van 'De Klaroen' of 'Kroniek', zo besluit een wanhopige redactie.

'Ettelijke leden hebben suggesties gedaan', zo schrijft het toenmalige bestuur in de eerste Jacobs ladder die daarna verschijnt en waaruit de keuze blijkt.

Die eerste 'Jacobs ladder' was ook op het huidige formaat, maar is dat niet altijd gebleven. Van nr. 2 in 1987 tot en met nr. 4 in 2002 verscheen het blad weer kleiner, op A5.

Het is duidelijk dat het grote formaat met ruimte voor een betere lay-out en goede afbeeldingen weer de voorkeur had en nog steeds heeft.

Boeken te koop

Onderstaande boeken kunt u inzien en kopen in museum Van Hemessen, of bestellen bij het secretariaat van de historische vereniging, zie voorin.

Burgemeesters van Woubrugge en Hoogmade sinds 1813

Een overzicht van de 17 burgemeesters, met als inleiding 'iets over de geschiedenis van het burgemeestersambt', 'De ambtsketen van de burgemeester', een lijstje van de Baljuws en Schouten in de periode 1512 tot 1811. Per burgemeester een korte biografie en een afbeelding.

Het boekje, met een voorwoord door de toenmalige locoburgemeester Th.J. van Wieringen, is uitgegeven in 1984, toen D. Brouwer de Koning nog burgemeester was. Hij was dat tot de samenvoeging tot de gemeente Jacobswoude per 1 januari 1991; per die datum werd hij burgemeester van Jacobswoude en hij was dat tot 26 maart 1992.

Hans van der Wereld, 1984
Uitgave gemeentelijke offsetinrichting/Ineke Bontebal
55 pag.
Prijs: € 2,50
Formaat: A5

Jacobswoude, daar waar ik getogen ben

Een bijzonder fraai verzorgd boekje met dertien afbeeldingen in kleur, van de aquarellen van Schoenmaker, van de dorpen en historische kaarten. Ook met de door de Engelse gemaakte (spionage) luchtfoto van Woubrugge met de in 1944 gegraven tankval. Het is in 2001 opgezet als afscheidscadeau voor de leerlingen van de zesde klas in de gemeente Jacobswoude.

Drs. M. Roos, Dr. J.N. Haasbroek, R.C. Looijenstein
44 pag.
Prijs: € 5,00
Formaat: 23 x 17 cm.

Woubrugge aan de Wetering

- Hoe het dorp in 100 jaar veranderde -

Een prachtig boek, met heel veel foto's, in 2008 na een lange voorbereiding uitgegeven. Het laat aan de hand van oude en nieuwe foto's zien hoe het dorp langs de wetering er een eeuw geleden uitzag, en hoe het anno 2005 is geworden. Met beschrijvingen van de vroegere situatie en bewoners; geput uit de herinneringen van de samenstellers en oudere Woubruggenaren.

Miny Lemkes-van Wijk, Jaap Haasbroek, Jan Stigter, Wim Zandstra
177 pag.
Prijs: € 27,50
Formaat: 21 x 30 cm.

